

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

доц. г-р Михаил Мусов, доц. г-р Николай Орешаров, доц. г-р Бойка Брезоева,
доц. г-р Теодора Рупска, гл. ас. г-р Калина Кавалджиева,
докт. Камелия Пенкова, докт. Снежанка Славова

**ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
НА ИНТЕГРИРАНОТО РАЗВИТИЕ
НА ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ
В СЪВРЕМЕННОТО ОБРАЗОВАНИЕ
ПО УПРАВЛЕНСКО СЧЕТОВОДСТВО**

ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС
София, 2023

Колективната монография съдържа резултати от изследване, финансирано със средства от целева субсидия за НИД на УНСС по договор № НИД НИ-1-2019.

Авторско участие

доц. д-р Михаил Мусов – увод, глава първа, глава шеста, заключение

доц. д-р Николай Орешаров – глава четвърта

доц. д-р Бойка Брезоева – глава осма

доц. д-р Теодора Рупска – глава седма

гл.ас. д-р Калина Кавалджиева – глава трета

докторант Камелия Пенкова – глава пета

докторант Снежанка Славова – глава втора

Колективната монография е разработена под научното ръководство на доц. д-р Михаил Мусов.

Всички права са запазени! Не се разрешава копиране, възпроизвеждане и разпространение на книги или на части от тях по какъвто и да е начин без писменото разрешение на Издателски комплекс – УНСС.

Авторите носят пълна отговорност за оригиналността на произведението, както и за грешки, допуснати по тяхна вина.

© **Колектив**

© **ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС**

Изп. директор: Веселин Ангелов, тел. 02 8195 251

Зам. изп. директор: Стефан Власев, тел. 02 8195 551

Гл. редактор: Тодорина Недева, тел. 02 8195 564

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
1700 София, район „Студентски“, ул. „8-ми декември“ № 19

Съдържание

УВОД.....	9
Глава първа	
ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ НА ИНСТИТУТА НА СЕРТИФИЦИРАНИТЕ УПРАВЛЕНСКИ СЧЕТОВОДИТЕЛИ (СИМА)	13
Въведение	13
1. Квалификационна рамка на Института на сертифицираните управленски счетоводители (СИМА)	13
1.1. Представяне на СИМА.....	13
1.2. Общ преглед на квалификационната рамка на СИМА.....	14
2. Глобални принципи на управленското счетоводство.....	17
3. Рамка от компетенции по управленско счетоводство.....	21
3.1. Рамка от компетенции, версия 2014 г.	21
3.2. Рамка от компетенции, версия 2019 г.	24
3.3. Сравнителен анализ на двете версии на рамката от компетенции	27
4. Йерархия на целите на обучението	33
5. Сертификат по бизнес счетоводство на СИМА.....	34
5.1. Структура на модулите.....	34
5.2. Съдържание на модулите	35
5.3. Връзка с рамката от компетенции и с йерархията на целите на обучението.....	36
5.4. Оценяване на резултатите от обучението.....	37
6. Професионална квалификация на СИМА.....	37
6.1. Структура на модулите.....	37
6.2. Съдържание на модулите.....	40
6.3. Връзка с рамката от компетенции и йерархията на целите на обучението	42
6.4. Оценяване на резултатите от обучението по модулите.....	43
6.5. Оценяване на резултатите от изпитите по практическите казуси.....	43
7. Политика на СИМА по признаване на изпити	44
Заклучение.....	46
Библиографска справка.....	46
Глава втора	
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИЗНАВАНЕТО НА МОДУЛ BA1 „ОСНОВИ НА БИЗНЕС ИКОНОМИКАТА“ (FUNDAMENTALS OF BUSINESS ECONOMICS) ОТ СИМА КВАЛИФИКАЦИИТЕ	49
Въведение.....	49
1. Същност и значение на модул BA1 „Основи на бизнес икономиката“ (Fundamentals of Business Economics).....	51
1.1. Място на модул BA1 в СИМА квалификациите	51
1.2. Цели на обучението по модул BA1	51
1.3. Съдържание на обучението по модул BA1.....	52
1.4. Други въпроси на обучението по модул BA1	53
2. Изисквания на СИМА за признаване на модул BA1 „Основи на бизнес икономиката“ (Fundamentals of Business Economics).....	53

3. Учебни дисциплини на УНСС, съответстващи на изискванията на СИМА за признаване на модул ВА1 „Основи на бизнес икономиката” (Fundamentals of Business Economics).....	54
3.1. <i>Обща информация</i>	54
3.2. <i>Учебни дисциплини, изучавани в специалности „Счетоводство”, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС</i>	54
3.3. <i>Учебни дисциплини, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС</i>	64
4. Постигнати резултати по признаване на модул ВА1 „Основи на бизнес икономиката” (Fundamentals of Business Economics).....	75
4.1. <i>Сравнителен анализ на обучението по модул ВА1 и по дисциплините, изучавани в специалности „Счетоводство”, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС</i>	75
4.2. <i>Сравнителен анализ на обучението по модул ВА1 и по дисциплините, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС</i>	76
4.3. <i>Признаване на модул ВА1 от страна на СИМА</i>	78
4.4. <i>Препоръки по отношение бъдещото развитие на обучението и изпитните материали по учебните дисциплини на УНСС, покриващи модул ВА1</i>	78
Заключение.....	79
Библиографска справка.....	80

Глава трета

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИЗНАВАНЕТО НА МОДУЛ ВА2 „ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНСКОТО СЧЕТОВОДСТВО“ (FUNDAMENTALS OF MANAGEMENT ACCOUNTING) ОТ СИМА КВАЛИФИКАЦИИТЕ.....

Въведение	82
1. Същност и значение на модул ВА2 „Основи на управленското счетоводство” (Fundamentals of Management Accounting).....	84
1.1. <i>Място на модул ВА2 в СИМА квалификациите</i>	84
1.2. <i>Цели на обучението по модул ВА2</i>	84
1.3. <i>Съдържание на обучението по модул ВА2</i>	85
1.4. <i>Други въпроси на обучението по модул ВА2</i>	86
2. Изисквания на СИМА за признаване на модул ВА2 „Основи на управленското счетоводство” (Fundamentals of Management Accounting).....	86
3. Учебни дисциплини на УНСС, съответстващи на изискванията на СИМА за признаване на модул ВА2 „Основи на управленското счетоводство” (Fundamentals of Management Accounting).....	87
3.1. <i>Обща информация</i>	87
3.2. <i>Учебни дисциплини, изучавани в специалности „Счетоводство”, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС</i>	87
3.3. <i>Учебни дисциплини, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС</i>	95
4. Постигнати резултати по признаване на модул ВА2 „Основи на управленското счетоводство” (Fundamentals of Management Accounting).....	103
4.1. <i>Сравнителен анализ на обучението по модул ВА2 и по дисциплините, изучавани в специалности „Счетоводство”, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС</i>	103

4.2. Сравнителен анализ на обучението по модул ВА2 и по дисциплините, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС.....	104
4.3. Признаване на модул ВА2 от страна на СИМА	105
4.4. Препоръки по отношение бъдещото развитие на обучението и изпитните материали по учебните дисциплини на УНСС, покриващи модул ВА2	106
Заклучение.....	106
Библиографска справка.....	106

Глава четвърта

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИЗНАВАНЕТО НА МОДУЛ ВА3 „ОСНОВИ НА ФИНАНСОВОТО СЧЕТОВОДСТВО“ (FUNDAMENTALS OF FINANCIAL ACCOUNTING) ОТ СИМА КВАЛИФИКАЦИИТЕ.....	109
---	------------

Въведение	109
1. Същност и значение на модул ВА3 „Основи на финансовото счетоводство” (Fundamentals of Financial Accounting).....	111
1.1. Място на модул ВА3 в СИМА квалификациите	111
1.2. Цели на обучението по модул ВА3	111
1.3. Съдържание на обучението по модул ВА3.....	112
1.4. Други въпроси на обучението по модул ВА3	113
2. Изисквания на СИМА за признаване на модул ВА3 „Основи на финансовото счетоводство” (Fundamentals of Financial Accounting).....	114
3. Учебни дисциплини на УНСС, съответстващи на изискванията на СИМА за признаване на модул ВА3 „Основи на финансовото счетоводство” (Fundamentals of Financial Accounting).....	114
3.1. Обща информация.....	114
3.2. Учебни дисциплини, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС.....	115
3.3. Учебни дисциплини, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС.....	121
4. Постигнати резултати по признаване на модул ВА3 „Основи на финансовото счетоводство” (Fundamentals of Financial Accounting).....	128
4.1. Сравнителен анализ на обучението по модул ВА3 и по дисциплините, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС.....	128
4.2. Сравнителен анализ на обучението по модул ВА3 и по дисциплините, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС.....	130
4.3. Признаване на модул ВА3 от страна на СИМА	131
4.4. Препоръки по отношение бъдещото развитие на обучението и изпитните материали по учебните дисциплини на УНСС, покриващи модул ВА3	131
Заклучение.....	131
Библиографска справка.....	132

Глава пета

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИЗНАВАНЕТО НА МОДУЛ ВА4 „ОСНОВИ НА ЕТИКАТА, КОРПОРАТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ И БИЗНЕС ПРАВОТО“ (FUNDAMENTALS OF ETHICS, CORPORATE GOVERNANCE AND BUSINESS LAW) ОТ СИМА КВАЛИФИКАЦИИТЕ.....134

Въведение.....134

1. Същност и значение на модул ВА4 „Основни на етиката, корпоративното управление и бизнес правото“ (Fundamentals of Ethics, Corporate Governance and Business Law).....	135
1.1. Място на модул ВА4 в СИМА квалификациите.....	135
1.2. Цели на обучението по модул ВА4.....	135
1.3. Съдържание на обучението по модул ВА4.....	136
1.4. Други въпроси на обучението по модул ВА4.....	138
2. Изисквания на СИМА за признаване на модул ВА4 „Основни на етиката, корпоративното управление и бизнес правото“ (Fundamentals of Ethics, Corporate Governance and Business Law).....	139
3. Учебни дисциплини на УНСС, съответстващи на изискванията на СИМА за признаване на модул ВА4 „Основни на етиката, корпоративното управление и бизнес правото“ (Fundamentals of Ethics, Corporate Governance and Business Law).....	140
3.1. Обща информация.....	140
3.2. Учебни дисциплини, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС.....	140
3.3. Учебни дисциплини, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС.....	151
4. Постигнати резултати по признаване на модул ВА4 „Основни на етиката, корпоративното управление и бизнес правото“ (Fundamentals of Ethics, Corporate Governance and Business Law).....	161
4.1. Сравнителен анализ на обучението по модул ВА4 и по дисциплините, изучавани в специалности „Счетоводство“, и „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС.....	161
4.2. Сравнителен анализ на обучението по модул ВА4 и по дисциплините, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС.....	162
4.3. Признаване на модул ВА4 от страна на СИМА.....	164
4.4. Препоръки по отношение бъдещото развитие на обучението и изпитните материали по учебните дисциплини на УНСС, покриващи модул ВА4.....	164
Заклучение.....	164
Библиографска справка.....	165

Глава шеста

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИЗНАВАНЕТО НА МОДУЛ Е1 „УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСИТЕ В ДИГИТАЛНИЯ СВЯТ“ (MANAGING FINANCE IN A DIGITAL WORLD) ОТ СИМА КВАЛИФИКАЦИИТЕ.....167

Въведение.....167

1. Същност и значение на модул Е1 „Управление на финансите в дигиталния свят“ (Managing Finance in a Digital World).....	168
1.1. Място на модул Е1 в СИМА квалификацията.....	168
1.2. Цели на обучението по модул Е1.....	168
1.3. Съдържание на обучението по модул Е1.....	169

1.4. Други въпроси на обучението по модул E1	172
2. Изисквания на СИМА за признаване на модул E1 „Управление на финансите в дигиталния свят” (Managing Finance in a Digital World)	172
3. Учебни дисциплини на УНСС, съответстващи на изискванията на СИМА за признаване на модул E1 „Управление на финансите в дигиталния свят” (Managing Finance in a Digital World)	173
3.1. Обща информация	173
3.2. Учебни дисциплини, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС	173
3.3. Учебни дисциплини, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС	179
4. Постигнати резултати по признаване на модул E1 „Управление на финансите в дигиталния свят” (Managing Finance in a Digital World)	184
4.1. Сравнителен анализ на обучението по модул E1 и по дисциплините, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС	184
4.2. Сравнителен анализ на обучението по модул E1 и по дисциплините, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС	186
4.3. Признаване на модул E1 от страна на СИМА	187
4.4. Препоръки по отношение бъдещото развитие на обучението и изпитните материали по учебните дисциплини на УНСС, покриващи модул E1	187
Заклучение	187
Библиографска справка	188

Глава седма

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИЗНАВАНЕТО НА МОДУЛ P1 „УПРАВЛЕНСКО СЧЕТОВОДСТВО“ (MANAGEMENT ACCOUNTING) ОТ СИМА КВАЛИФИКАЦИИТЕ	189
Въведение	189
1. Същност и значение на модул P1 „Управленско счетоводство” (Management Accounting)	190
1.1. Място на модул P1 в СИМА квалификацията	190
1.2. Цели на обучението по модул P1	190
1.3. Съдържание на обучението по модул P1	190
1.4. Други въпроси на обучението по модул P1	193
2. Изисквания на СИМА за признаване на модул P1 „Управленско счетоводство” (Management Accounting)	193
3. Учебни дисциплини на УНСС, съответстващи на изискванията на СИМА за признаване на модул P1 „Управленско счетоводство” (Management Accounting)	194
3.1. Обща информация	194
3.2. Учебни дисциплини, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС	194
3.3. Учебни дисциплини, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС	202
4. Постигнати резултати по признаване на модул P1 „Управленско счетоводство” (Management Accounting)	210
4.1. Сравнителен анализ на обучението по модул P1 и по дисциплините, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС	210

4.2. Сравнителен анализ на обучението по модул P1 и по дисциплините, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС.....	211
4.3. Признаване на модул P1 от страна на СИМА.....	212
4.4. Препоръки по отношение бъдещото развитие на обучението и изпитните материали по учебните дисциплини на УНСС, покриващи модул P1.....	212
Заклучение.....	213
Библиографска справка.....	213
Глава осма	
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИЗНАВАНЕТО НА МОДУЛ F1 „ФИНАНСОВО ОТЧИТАНЕ“ (FINANCIAL REPORTING) ОТ СИМА КВАЛИФИКАЦИИТЕ.....	215
Въведение.....	215
1. Същност и значение на модул F1 „Финансово отчитане“ (Financial Reporting).....	216
1.1. Място на модул F1 в СИМА квалификацията.....	216
1.2. Цели на обучението по модул F1.....	217
1.3. Съдържание на обучението по модул F1.....	217
1.4. Други въпроси на обучението по модул F1.....	219
2. Изисквания на СИМА за признаване на модул F1 „Финансово отчитане“ (Financial Reporting).....	219
3. Учебни дисциплини на УНСС, съответстващи на изискванията на СИМА за признаване на модул F1 „Финансово отчитане“ (Financial Reporting).....	220
3.1. Обща информация.....	220
3.2. Учебни дисциплини, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС.....	220
3.3. Учебни дисциплини, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС.....	225
4. Постигнати резултати по признаване на модул F1 „Финансово отчитане“ (Financial Reporting).....	231
4.1. Сравнителен анализ на обучението по модул F1 и по дисциплините, изучавани в специалности „Счетоводство“, „Финанси“ и „Финансов контрол“ на УНСС.....	231
4.2. Сравнителен анализ на обучението по модул F1 и по дисциплините, изучавани в специалност „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ на УНСС.....	232
4.3. Признаване на модул F1 от страна на СИМА.....	233
4.4. Препоръки по отношение бъдещото развитие на обучението и изпитните материали по учебните дисциплини на УНСС, покриващи модул F1.....	233
Заклучение.....	234
Библиографска справка.....	234
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	236
Приложение 1.....	237
Приложение 2.....	238